Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
15 juni 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/77065

Opgesteld door
DG Milieu en Internationaal
Dir Omgevingsveiligheid & Milieurisico's
Cluster C

Beslistermijn
22-06-2026

Bijlage(n)
3

Aan Staatssecretaris

nota

Kamerbrief Voortgang versterking VTH-stelsel juni 2026

Aanleiding

U informeert de Kamer minimaal twee keer per jaar over de voortgang van de versterking van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het milieudomein (hierna: VTH-stelsel milieu). Met de bijgevoegde concept-Kamerbrief informeert u de Kamer hierover mede namens de minister van Justitie en Veiligheid (JenV). Met deze concept-Kamerbrief maakt u een rapport openbaar en doet u een toezegging aan de Kamer af.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met de bijgevoegde concept-Kamerbrief en deze te ondertekenen, om vervolgens de brief, mede namens de minister van JenV, aan de Kamer te sturen.
Daarnaast wordt u geadviseerd in te stemmen met het verzenden van het 'Onderzoek naar toepassing Wet Bibob bij milieuvergunningen' als bijlage bij deze Kamerbrief.
Tot slot wordt u geadviseerd in te stemmen met het verstrekken van een subsidie aan Omgevingsdienst NL voor het ondersteunen van het Programma Digitalisering VTH. Deze subsidie kondigt u in deze Kamerbrief aan.

Kernpunten

De bijgaande concept-Kamerbrief behandelt de volgende onderwerpen:

- Politiemilieutaak;
- Oplevering 'Onderzoek naar toepassing Wet Bibob bij milieuvergunningen';
- Verkennend onderzoek landelijk expertisecentrum milieucriminaliteit (toezegging);[1]
- Provinciaal onderzoek interbestuurlijk toezicht omgevingsrecht;
- Voortgang Wetsvoorstel versterking VTH-stelsel milieu;
- Eindbeoordeling robuuste omgevingsdiensten;
- Stand van zaken Programma Digitalisering VTH.

Krachtenveld

Vanwege de onderwerpen politiemilieutaak, Bibob en het landelijk expertisecentrum milieucriminaliteit wordt deze brief ook voorgelegd aan de minister van JenV.

[1] Kamerstuk 22 343 en 22 663, nr. 429

De politiemilieutaak en de Wet Bibob vallen onder de verantwoordelijkheid van de minister van JenV. Het ministerie van JenV is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke aanpak van milieucriminaliteit. De Strategische Milieukamer (SMK) is een samenwerking van het Openbaar Ministerie en de inspectiediensten en richt zich op de aanpak van milieucriminaliteit. De SMK is in 2025 geformaliseerd. De formalisering van de SMK was een gedeelde wens van zowel de SMK als de betrokken ministeries (JenV/LVVN/IenW).

De inbreng in deze concept-Kamerbrief over het onderzoek interbestuurlijk toezicht omgevingsrecht (IBT-O) is afgestemd met de provinciale werkgroep IBT-O. De provincies zijn zelf verantwoordelijk voor de versterking van hun IBT-taakuitvoering. Vanuit het Rijk ondersteunen we acties die de werkgroep heeft ingezet.

In aanloop naar en gedurende de looptijd van het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH) is regelmatig geconcludeerd dat u als stelselverantwoordelijke op dit moment onvoldoende regie kunt nemen. Dit leidt ertoe dat u regelmatig wordt aangesproken op zaken terwijl u geen bevoegdheden heeft om in te grijpen. Zoals aangegeven in de Kamerbrief van 8 mei 2025 is het nodig om, vanuit de verantwoordelijkheid en bevoegdheden van de staatssecretaris van IenW, te werken aan de versterking van het stelsel.[2] Deze versterking vindt plaats door middel van een breed pakket aan maatregelen, waaronder een wijziging van de Omgevingswet, het Omgevingsbesluit en de Omgevingsregeling.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Toelichting
Politiemilieutaak
De Kamer wordt geïnformeerd over de voortgang van de inzet op de versterking van de politiemilieutaak. Aanleiding hiervoor zijn eerdere signalen dat de strafrechtelijke handhaving van milieuregels onder druk staat, onder meer door capaciteits- en prioriteitsvraagstukken binnen de politie. In de brief wordt toegelicht welke verbetermaatregelen sinds 2024 zijn ingezet, welke resultaten dit heeft opgeleverd en welke aandachtspunten nog resteren.

Oplevering 'Onderzoek naar toepassing Wet Bibob bij milieuvergunningen'
In opdracht van het ministerie van IenW is een onderzoek uitgevoerd naar toepassing van de Wet Bibob bij milieuvergunningen. Met bijgevoegde concept-Kamerbrief ontvangt de Kamer het onderzoeksrapport 'Onderzoek naar toepassing Wet Bibob bij milieuvergunningen' (bijlage 1).

- Onderzocht is of er effectief gebruik wordt gemaakt van de Wet Bibob bij het bestrijden van milieucriminaliteit. Het betreft een breed onderzoek naar de toepassing van Bibob in het milieudomein. Als onderdeel hiervan is onderzocht hoe rijkspartijen de Wet Bibob toepassen, omdat dit ook vergunningen betreft die onder de verantwoordelijkheid van de minister van IenW vallen wordt u hierover geïnformeerd. Hoewel de Wet Bibob al geruime tijd op milieuvergunningen kan worden toegepast, blijkt uit het onderzoek dat de toepassing ervan op milieuvergunningen achterblijft ten

[2] Kamerstuk 22 343, nr. 421

opzichte van andere terreinen en dat niet altijd optimaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden die de wet biedt.

- De Wet Bibob is van toepassing op verschillende typen milieuvergunningen en -beschikkingen. Dit onderzoek beperkt zich tot de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit, zoals geregeld in de Omgevingswet. In beginsel is de gemeente het bevoegd gezag over deze vergunningen, maar afhankelijk van de activiteit kunnen ook provincies en het Rijk het bevoegd gezag zijn.
- De minister van IenW is bevoegd gezag met betrekking tot bepaalde activiteiten waarbij nationale veiligheidsbelangen zijn betrokken, zoals het gebruik van genetisch gemodificeerde organismen die veel risico's voor de gezondheid van mens en milieu inhouden, het exploiteren van militaire zee- of luchthavens of andere milieubelastende activiteiten op militair terrein. Ook is de minister het bevoegd gezag over milieubelastende activiteiten die plaatsvinden in de territoriale zee of de exclusieve economische zone. Daarnaast zijn ook enkele vergunningen belegd bij de ministers van EZK/KGG en LVVN.
- In het onderzoek is nagegaan of de toepassing van de Wet Bibob achterblijft bij de Rijksoverheid en in hoeverre de effectiviteit van toetsing door de Rijksoverheid kan worden verbeterd. Er is met een grootschalige enquête informatie over de toepassing van de Wet Bibob opgehaald. Voor de betrokken rijkspartijen is via de verstuurde enquête geen respons ontvangen, daarom is alleen een aantal secundaire bronnen in overweging genomen.
- Uit het Jaarverslag van de Kwaliteitscommissie Bibob uit 2023 blijkt dat de Rijksoverheid in de praktijk relatief beperkt gebruik maakt van de Wet Bibob in vergelijking met gemeenten en provincies. De Kwaliteitscommissie Bibob raadt daarom aan de toepassing van de wet bij de Rijksoverheid te stimuleren.
- Een belangrijke kanttekening bij de toepassing van de Wet Bibob door de Rijksoverheid is dat dit alleen opportuun is in het geval er sprake is van een private aanvrager. In veel gevallen zullen de omgevingsvergunningen aangevraagd worden door (semi-)overheden, waardoor toepassing van de Wet Bibob achterwege zal blijven. Bestuursorganen van de Rijksoverheid zullen daarom per (type) vergunningsactiviteit moeten beoordelen of toepassing van de Wet Bibob in de praktijk mogelijk is en meerwaarde heeft.
- Ook concludeert het onderzoek dat Rijkspartijen hun bevoegdheid om de wet toe te passen in de praktijk slechts beperkt benutten. Hoewel toepassing niet in alle gevallen voor de hand ligt, lijkt er in beginsel ruimte te bestaan voor een meer structurele en beleidsmatig verankerde toepassing van het instrument.
- Door het instrument onder de aandacht van de betreffende (rijks)organisaties te brengen en meer bewustwording te creëren, kan de toepassing van de wet op het gebied van milieu worden bevorderd. De aanbevelingen uit het onderzoek om toepassing van de Wet Bibob te stimuleren bij rijkspartijen sluiten aan bij de bredere evaluatie van de Wet Bibob die door JenV is uitgevoerd (het verantwoordelijke departement voor de Wet Bibob).[3]

[3] Gebruik en aanpassingen Wet Bibob sinds 2020 | Rapport | Rijksoverheid.nl

De inhoudelijke beleidsreactie op het rapport volgt later, naar verwachting in het eerste kwartaal van 2027.

Verkennend onderzoek landelijk expertisecentrum aanpak milieucriminaliteit
In opdracht van het ministerie van IenW is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar mogelijke scenario's voor de oprichting van een landelijk expertisecentrum (LEC) in de aanpak van milieucriminaliteit. In de Kamerbrief van juli 2025 is toegezegd dat de Kamer nader geïnformeerd wordt over de opvolging van dit onderzoek.[4] Deze toezegging wordt met deze brief afgedaan. IenW heeft prioriteit gegeven aan het uitwerken van het scenario 1 en brengt in kaart hoe een landelijk expertisecentrum milieucriminaliteit kan worden ondergebracht bij de Strategische Milieukamer (SMK).

Provinciaal onderzoek interbestuurlijk toezicht omgevingsrecht
Met behulp van een subsidie van IenW heeft de provinciale werkgroep interbestuurlijk toezicht omgevingsrecht (IBT-O) een onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden om IBT-O te versterken (bijlage 2). Binnen het stelsel van IBT-O houden provincies toezicht op gemeenten, maar dit toezicht functioneert niet optimaal. Provincies vullen hun toezichtrol verschillend in wat zorgt voor rechtsonzekerheid bij gemeenten. Het verrichte onderzoek biedt bouwstenen aan provincies om hun IBT-O te versterken. De provinciale werkgroep IBT-O werkt deze bouwstenen dit jaar uit tot concrete maatregelen. Vanuit het Rijk ondersteunen we deze acties van harte. IenW werkt zelf nauw samen met de ILT om het IBT van het Rijk op provincies te versterken. Hiervoor is ook contact met de provincies. Zo wordt stelselbreed de inzet van IBT versterkt.

Voortgang Wetsvoorstel versterking VTH-stelsel milieu
Met deze brief informeert u de Kamer over het proces rond het Wetsvoorstel versterking VTH-stelsel milieu. U informeert de Kamer dat het wetsvoorstel pas in de tweede helft van dit jaar naar de Raad van State wordt gestuurd voor advies. Dit in tegenstelling tot eerdere communicatie dat adviesaanvraag in Q2 van dit jaar was voorzien.

Eindbeoordeling robuuste omgevingsdiensten
Interbestuurlijk is afgesproken dat alle omgevingsdiensten op 1 april 2026 robuust zijn. Om het traject om robuust te worden te monitoren, dienen de omgevingsdiensten drie keer een voortgangsrapportage in. Uiterlijk 30 april 2026 hebben alle omgevingsdiensten hun laatste voortgangsrapportage ingediend. Het ministerie van IenW beoordeelt aan de hand van de ingeleverde rapportages en bijbehorende informatie of de omgevingsdiensten op 1 april 2026 robuust zijn. Omdat dit traject zorgvuldig dient te gebeuren en ook veel tijd kost, is het de verwachting dat de eindbeoordelingen in oktober naar de Kamer worden gestuurd.

Stand van zaken Programma Digitalisering VTH
In de brief informeert u de Kamer kort over de vorderingen in het Programma Digitalisering VTH. Het Programma geeft opvolging aan de adviezen van de Algemene Rekenkamer[5] en de Adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)[6] om milieuhandhaving, -toezicht en vergunningverlening in

[4] Kamerstuk 22 343 en 22 663, nr. 429
[5] Een onzichtbaar probleem | Algemene Rekenkamer, 20 januari 2021. | Handhaven in het duister | Algemene Rekenkamer, 30 juni 2021.
[6] Om de leefomgeving Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur | Rijksoverheid.nl

Nederland te versterken en het stelsel effectiever en slagvaardiger te maken. Het kabinet beoogt een slagvaardige overheid en zet daartoe in op een brede herijking van het digitale overheidsbeleid. Voor de aanpak van de grote maatschappelijke opgaven is het noodzakelijk dat de mogelijkheden van digitalisering beter worden benut.

Op 21 mei jl. is binnen het Programma Digitalisering VTH interbestuurlijk akkoord bereikt op de samenwerking, doel en reikwijdte van het Programma Digitalisering VTH. Hoofddoel is te komen tot een adequate informatievoorziening tussen VTH-stakeholders, zodat kennis en informatie zo optimaal mogelijk kunnen worden gedeeld.

Incidentele kosten digitalisering bij omgevingsdiensten
In deze brief kondigt u een subsidie aan voor Omgevingsdienst NL en stemt u in met het definitief verstrekken daarvan. Deze subsidie vloeit voort uit bestuurlijke afspraken (Meerjarenagenda Versterking VTH, Samenwerkingsafspraken versterking VTH-stelsel). Dit zijn bestuurlijke afspraken waar uw voorganger eerder mee ingestemd heeft en waarover de Kamer geïnformeerd is. De subsidie ziet toe op het ondersteunen van het Programma Digitalisering VTH.

Omgevingsdienst NL wordt met deze subsidie gevraagd om de kennis en expertise op het terrein van digitalisering te versterken en coördineren. Dit is nodig om het programma te laten slagen. Het betreft een vierjarige subsidie van in totaal ca. €5 miljoen. Deze is al opgenomen in de begroting van IenW.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Kamerbrief voortgang versterking VTH-stelsel milieu juni 2026	Kamerbrief met de voortgang van verschillende onderwerpen uit het VTH-stelsel milieu.
03	Onderzoek naar toepassing Wet Bibob bij milieuvergunningen	Onderzoek naar hoe Wet Bibob wordt ingezet bij het verlenen van milieuvergunningen.
04	Onderzoek Toekomstperspectief IBT-O	Onderzoek naar mogelijkheden om IBT-O te versterken.